

Joanna Duda*, Anna Wolak-Tuzimek**

Wielkość i struktura nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw w Polsce w latach 2001–2008

1. Wprowadzenie

Rozwój przedsiębiorstwa dokonuje się zasadniczo poprzez realizację określonych przedsięwzięć inwestycyjnych (rozwojowych). Inwestowanie jest procesem długotrwałym. Wymaga ono zgromadzenia kapitału niezbędnego do sfinansowania początkowych nakładów, które przyniosą efekt zawsze z pewnym opóźnieniem.

Inwestycje należą do tych kategorii pojęć ekonomicznych, którym przypisuje się bardzo różne znaczenie. Odgrywają one szczególną rolę w gospodarce rynkowej. Są w niej traktowane nie tylko jako najważniejszy sposób powiększania majątku właścicieli, lecz także jako podstawowy czynnik rozwoju gospodarczego. Znalazło to nawet swój wyraz w definicji encyklopedycznej.

Inwestycje to nakłady kapitałowe ponoszone na różnego rodzaju przedsięwzięcia, mające na celu przyniesienie określonych efektów. Efekty to: wzrost zysku, przepływów pieniężnych, rozszerzenie produkcji, modernizacja technologii, zwiększenie udziału na rynku, przyrost wartości firmy, poziomu konkurencyjności lub inne efekty złożone jako cel przy projektowaniu inwestycji [10].

Inwestycja to wydatkowanie przez podmioty gospodarcze środków na tworzenie nowych zdolności wytwórczych: nabywanie dóbr inwestycyjnych (budowanie nowych lub rozbudowa istniejących zakładów produkcyjnych, zakup maszyn,

* Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie, Wydział Zarządzania, Katedra Marketingu i Zarządzania Produkcją

** Politechnika Radomska, Wydział Ekonomii

urządzeń, powiększanie zapasów), które będą służyć wytwarzaniu innych dóbr i usług. W tym ujęciu inwestycje są czynnikiem wzrostu gospodarczego. Inwestycja to także lokowanie przez podmioty gospodarcze wolnych środków pieniężnych w sposób zapewniający w przyszłości osiągnięcie lub zwiększanie dochodów. W tym znaczeniu inwestycjami są także: nabywanie przedsiębiorstw lub ich części (akcji, udziałów), nieruchomości, obligacji, walut, złota, lokowanie pieniędzy w postaci długoterminowych depozytów bankowych, czy nawet ponoszenie nakładów na podnoszenie kwalifikacji. Cechą inwestycji w tym ujęciu jest w zasadzie brak jej wpływu na wielkości produkcji i dochodu [1].

Istnieje jeszcze jeden rodzaj inwestycji, które nie mają na celu ani powiększenia zdolności produkcyjnych, ani zwiększania w przyszłości dochodów. Zabezpieczają one różne specyficzne potrzeby inwestorów, czyli podmiotów (także osób fizycznych) inwestujących, często w potrzeby o charakterze podstawowym.

Jest jednak coś, co łączy wszystkich inwestorów bez względu na cel inwestowania, a mianowicie sam proces inwestowania – proces gospodarczy polegający na odkładaniu (akumulowaniu) przez podmioty gospodarcze części bieżących dochodów i przekształcaniu ich w inwestycje. Akumulowanie to nie musi się odbywać wyłącznie przed rozpoczęciem procesu inwestycyjnego. Często bowiem ma ono miejsce jeszcze długo po rozpoczęciu tego procesu, tak w trakcie jego trwania, jak i po jego zakończeniu. Ważne jest tylko, aby inwestor wyrzekł się bieżącej konsumpcji na rzecz inwestycji, czyli innymi słowy, miał motywację do oszczędzania [1].

Ponadto w literaturze często występuje motywacyjne sformułowanie znaczenia inwestycji, jako bieżącego wyrzeczenia dla przyszłych korzyści, gdzie terażniejszość jest względnie dobrze znana, natomiast przyszłość to zawsze tajemnica. Stąd inwestycja jest wyrzeczeniem się pewnego dla niepewnej korzyści.

Inwestycje są składnikiem szeroko pojętej wieloletniej strategii rozwoju przedsiębiorstwa. Ciągłe zmiany na rynku wymagają od przedsiębiorstw stałego dostosowywania się poprzez oferowanie nowych lub udoskonalonych produktów i usług. Wymusza to konieczność inwestowania. Przedsiębiorstwa, które nie inwestują, popadają w stagnację i w końcu są eliminowane z rynku.

Skutki decyzji inwestycyjnych są odczuwalne przez przedsiębiorstwo w długim okresie czasu i wpływają na możliwość elastycznego dostosowywania się do zmian na rynku.

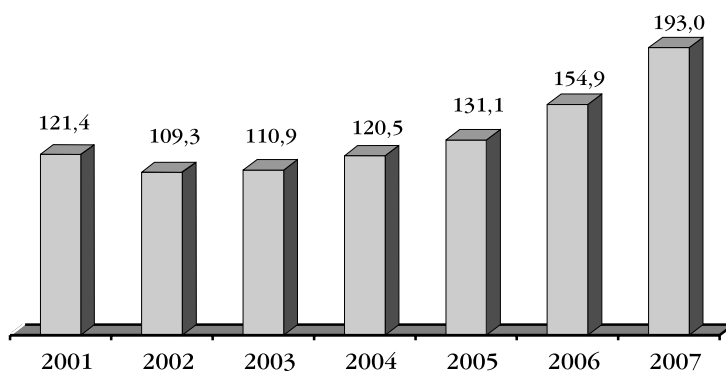
2. Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw polskich

W polskim sektorze MSP nakłady brutto ogółem, na środki trwałe, wzrosły w 2008 roku o 8,2% w porównaniu z rokiem 2007. W pierwszej połowie roku tempo wzrostu nakładów inwestycyjnych wyniosło 15% i było zbliżone do średniej

z lat 2006–2007. W drugiej połowie roku gospodarka odnotowała spowolnienie procesów inwestycyjnych do 4,2%, co było pierwszym symptomem dostosowania się gospodarki do uwarunkowań na rynku kredytowym oraz pogarszających się perspektyw na rynkach zewnętrznych.

W 2007 roku wartość nakładów inwestycyjnych wszystkich podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w Polsce wyniosła 193,0 mld zł, czyli 19,7% więcej niż w roku poprzednim.

W II połowie lat 90. bardzo szybki, ponad 20%, wzrost nakładów brutto na środki trwałe został wyhamowany na skutek oddziaływania kryzysu w Rosji, a w okresie spowolnienia gospodarczego, w latach 2001–2002, doszło do znacznego obniżenia ich poziomu. Pierwsze oznaki ożywienia inwestycyjnego można było zauważyć w II połowie 2003 roku, jednak faktyczna odbudowa aktywności inwestycyjnej miała miejsce dopiero w kolejnych latach, choć w nieco wolniejszym tempie niż oczekiwano (rys. 1).

Rys. 1. Nakłady inwestycyjne polskiego sektora MSP w latach 2001–2007 w mld zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie: [6, 7]

Niestety zaprezentowany wzrost nakładów inwestycyjnych od 2003 roku został zatrzymany zaistniałym kryzysem gospodarczym na całym świecie. Zapewne sytuacja ta spowoduje negatywne konsekwencje także w przypadku polskich przedsiębiorstw, które będą zmuszone ograniczyć poziom nakładów inwestycyjnych.

Pod względem poziomu w strukturze nakładów inwestycyjnych dominują ciągle wydatki na budynki i budowle. Przeciętnie stanowiły one 53,3% ogółu nakładów. Drugie miejsce w strukturze wydatków stanowią nakłady na maszyny i urządzenia (34,8%) Udział wydatków w tej grupie nakładów pozostaje praktycznie niezmienny w badanym okresie, z nieznaczną tendencją spadkową w ostatnich

trzech latach, charakteryzujących się wyższym tempem wzrostu gospodarczego. W tym okresie podejmowane są znaczniejsze inwestycje budowlane a także inwestycje w maszyny i urządzenia produkcyjne. W warunkach niskiego wzrostu gospodarczego w okresie 2001–2002 udział wydatków na maszyny i urządzenia był relatywnie niższy. W tych warunkach maleją również wydatki na środki transportu – średnio 10,3%, które jednak znacznie rosną w okresie wyższego tempa wzrostu. Należy podkreślić, że w latach 2001–2002 odnotowano ujemny wzrost inwestycji w cenach bieżących, co jednoznacznie wpłynęło negatywnie na tempo wzrostu w kolejnych latach. Wartość i strukturę nakładów przedstawiono w tabeli 1.

Tabela 1

Wielkość i struktura nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw polskich w latach 2001–2007 (w cenach bieżących)

Wyszczególnienie	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
w mld zł							
Nakłady ogółem	121,4	109,3	110,9	120,5	131,1	154,9	193,0
Budynki i budowle	64,1	57,8	58,9	63,7	70,7	83,1	104,7
Maszyny i urządzenia	42,5	38,8	39,0	42,5	45,7	52,9	64,8
Środki transportu	12,8	11,0	11,4	13,4	13,8	17,6	22,0
Pozostałe nakłady	2,0	1,7	1,6	0,9	0,9	1,3	1,5
w %							
Nakłady ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Budynki i budowle	52,8	52,9	53,1	52,9	53,9	53,6	54,2
Maszyny i urządzenia	35,0	35,5	35,2	35,3	34,9	34,2	33,6
Środki transportu	10,5	10,1	10,3	11,1	10,5	11,4	11,4
Pozostałe nakłady	1,7	1,5	1,4	0,7	0,7	0,8	0,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie: [6], [7]

Porównując strukturę nakładów inwestycyjnych w ujęciu czasowym, nie zauważa się znacznej różnicy. Najwięcej środków przeznaczanych jest na budynki i budowle. W okresie 2001–2007 ich udział wzrósł o 1,4 punktu procentowego. Ponadto udział środków transportu w strukturze wydatków wykazał przyrost o 0,9 punktu procentowego. Sytuacja ta spowodowana była spadkiem o 1,4 punktu procentowego udziału zakupu maszyn w nakładach inwestycyjnych ogółem.

3. Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw sektora MSP

W drugiej połowie 2008 roku ponad 70% ogółu przedsiębiorstw podjęło działalność inwestycyjną. Najczęściej inwestowały przedsiębiorstwa świadczące usługi przewozowe, hotelarskie oraz budowlane dużo rzadziej z pozostałych sektorów gospodarki, w tym z sektora działalności produkcyjnej [5].

W roku 2007 nakłady inwestycyjne w sektorze przedsiębiorstw wynosiły około 144,3 mld zł, z czego około połowa to nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw sektora MSP. Wśród nich największą wartość nakładów inwestycyjnych miały przedsiębiorstwa średnie – 34,8 mld zł. Nakłady inwestycyjne MSP wzrosły o 26,2% w porównaniu do roku poprzedniego, z czego największy przyrost wystąpił wśród mikroprzedsiębiorstw (29,2%).

Przedstawiona sytuacja była efektem pozytywnych oczekiwań przedsiębiorców, co do rozwoju sytuacji gospodarczej w przyszłości. Nakłady poniesione na inwestycje w latach 2003–2007 przedstawiono w tabeli 2.

Tabela 2

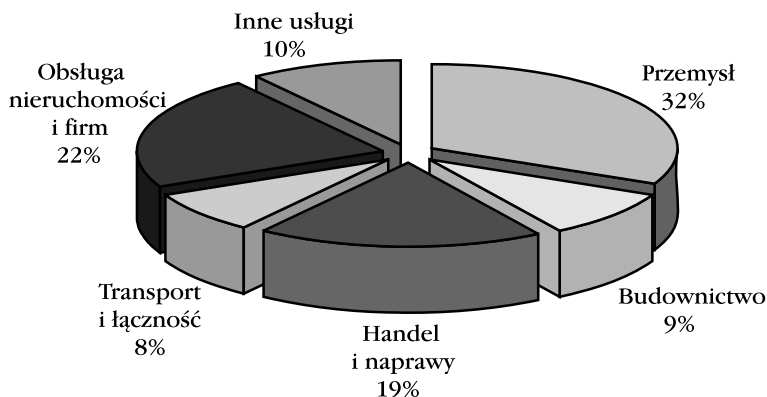
Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw w Polsce w latach 2003–2007 (w mld zł)

Wyszczególnienie	2003	2004	2005	2006	2007
Nakłady ogółem	77,4	90,4	99,9	114,3	144,3
Mikroprzedsiębiorstwa	10,1	11,4	11,8	14,2	18,3
Małe przedsiębiorstwa	10,7	11,7	10,6	12,8	15,8
Średnie przedsiębiorstwa	16,2	21,9	21,7	28,0	34,8
Duże przedsiębiorstwa	40,4	45,4	55,8	59,3	75,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie: [7]

Największy wpływ na wzrost nakładów inwestycyjnych sektora małych i średnich przedsiębiorstw miały następujące sekcje: przetwórstwo przemysłowe, obsługa nieruchomości i firm, budownictwo, handel i naprawy. Wynikało to z wysokiego udziału tych sekcji w strukturze nakładów lub wysokiej dynamiki wzrostu.

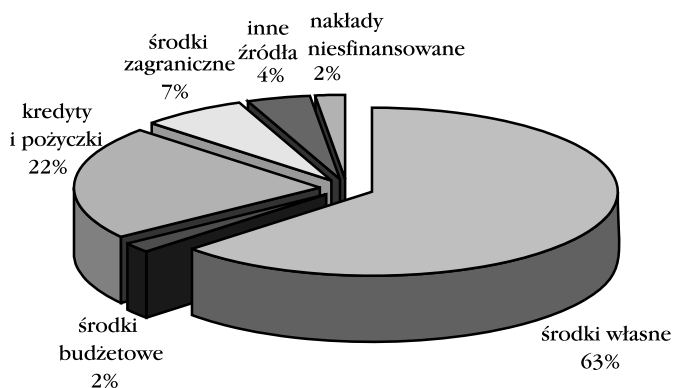
Największe nakłady inwestycyjne w sektorze MSP miały przedsiębiorstwa przemysłowe (32%). Na drugim miejscu pod względem nakładów inwestycyjnych znalazły się przedsiębiorstwa takich sekcji, jak: obsługa nieruchomości i firm (22%), następnie handel i naprawy (19%), transport i łączność (8%) oraz budownictwo (9%). Dokładne dane przedstawiono na rysunku 2.

Rys. 2. Struktura nakładów inwestycyjnych MSP w Polsce według sekcji PKD w 2007 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: [7]

W 2007 roku struktura źródeł finansowania nakładów inwestycyjnych małych i średnich przedsiębiorstw uległa niewielkim zmianom. W dalszym ciągu najważniejszym źródłem finansowania był kapitał własny, ale jego udział w finansowaniu inwestycji spadł o 10 punktów procentowych, wzrosło natomiast znaczenie kredytów i pożyczek (22%), ich przyrost wyniósł 9,3 punktu procentowego (rys. 3).

Rys. 3. Struktura nakładów inwestycyjnych według źródeł finansowania w przedsiębiorstwach polskiego sektora MSP

Źródło: opracowanie własne na podstawie: [7]

W 2006 roku 73% nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw zatrudniających powyżej dziewięciu osób sfinansowanych było ze środków własnych, a 12,7% z kredytów i pożyczek krajowych. W sektorze prywatnym odpowiednie udziały były większe i wynosiły 74,8% oraz 14,4%. W sektorze publicznym nakłady inwestycyjne finansowane ze środków własnych wynosiły 67,4%, natomiast z kredytów i pożyczek krajowych – 7,4%.

W największym stopniu ze środków własnych korzystały przedsiębiorstwa duże, w sektorze prywatnym nakłady inwestycyjne finansowane kredytami wynosiły 83,6%. Najmniej korzystały ze środków własnych małe przedsiębiorstwa (60,5%). W większej mierze zaciągały one kredyty i pożyczki krajowe w tymże celu (22,7%). W sektorze prywatnym małe przedsiębiorstwa zachowały podobną strukturę finansowania nakładów inwestycyjnych.

W sektorze publicznym małe przedsiębiorstwa korzystały z kredytów i pożyczek krajowych w większej mierze (28,8%). Środki z zagranicy stanowiły 5% ogółu nakładów inwestycyjnych. Z tej formy finansowania w sektorze publicznym korzystało więcej podmiotów gospodarczych w porównaniu do przedsiębiorstw dużych (4,4%) oraz średnich przedsiębiorstw (4,3%). Małe przedsiębiorstwa finansowały ze środków pochodzących z zagranicy jedynie 0,9% swoich nakładów inwestycyjnych. W sektorze prywatnym struktura ta była nieco inna. Występował większy udział środków z zagranicy w finansowaniu nakładów inwestycyjnych małych przedsiębiorstw (11%). Średnie firmy korzystały ze środków z zagranicy w 6,7%, a duże w 3,1% (tab. 3).

Tabela 3

Struktura nakładów inwestycyjnych według źródeł finansowania w przedsiębiorstwach polskich zatrudniających powyżej dziewięciu osób w latach 2005–2006 (z pominięciem rolnictwa i leśnictwa, rybołówstwa i rybactwa oraz administracji publicznej)

Wyszczególnienie	Ogółem		z tego przedsiębiorstwa o liczbie zatrudnionych					
			10–49		50–249		powyżej 249	
	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006
Przedsiębiorstwa ogółem (nakłady inwestycyjne ogółem = 100%)								
Środki własne	76,8	73,0	7,9	60,5	74,1	64,6	78,5	79,0
Kredyty i pożyczki krajowe	9,2	12,7	20,9	22,7	14,9	21,5	5,2	7,2
Środki z zagranicy	4,7	5,0	2,0	10,1	3,8	6,4	5,5	3,5
Nakłady niesfinansowane	5,1	4,3	1,4	2,9	1,9	2,4	6,8	5,4

Tabela 3 cd.

Wyszczególnienie	Ogółem		z tego przedsiębiorstwa o liczbie zatrudnionych					
			10-49		50-249		powyżej 249	
	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006
Sektor publiczny (nakłady inwestycyjne sektora ogółem = 100%)								
Środki własne	70,4	67,4	49,8	52,7	70,7	62,6	71,3	69,0
Kredyty i pożyczki krajowe	5,5	7,4	31,2	28,8	9,4	15,3	3,6	4,9
Środki z zagranicy	3,9	4,3	0,5	0,9	3,3	4,3	4,2	4,4
Nakłady niesfinansowane	9,3	8,4	0,6	1,4	2,3	2,2	10,9	9,9
Sektor prywatny (nakłady inwestycyjne sektora ogółem = 100%)								
Środki własne	79,0	74,8	74,3	61,2	74,7	64,9	82,1	83,6
Kredyty i pożyczki krajowe	10,5	14,4	19,8	22,1	15,9	22,4	6,0	8,2
Środki z zagranicy	5,0	5,3	2,1	11,0	3,9	6,7	6,2	3,1
Nakłady niesfinansowane	3,6	3,1	1,5	3,1	1,9	2,5	4,8	3,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie: [9]

W 2008 roku nie zaszły istotne zmiany w strukturze inwestycji. Nadal głównym źródłem finansowania inwestycji w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw był kapitał własny. W porównaniu z rokiem 2007 zmalał odsetek przedsiębiorstw korzystających z kredytów bankowych oraz leasingu. Wzrosło natomiast zainteresowanie funduszami strukturalnymi (tab. 4).

Tabela 4

Źródła finansowania działalności inwestycyjnej polskiego sektora MSP w latach 2007-2008

Wyszczególnienie	Odsetek firm [%]	
	2007	2008
Kapitały własne	71	57
Emisja akcji	0	0
Zysk zatrzymany	0	0
Kredyt bankowy	21	7
Leasing	14	7
Fundusze UE	29	43
Venture capital	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie: [5], [7]

W porównaniu z pierwszą połową 2008 roku wzrósł (z 20 do 26%) odsetek przedsiębiorstw ubiegających się o kredyt bankowy, jednak banki zaostrzyły kryteria przyznawania kredytów i z odmową spotkała się ponad połowa ubiegających się. Najtrudniej pozyskać było kredyt mikroprzedsiębiorcom. W tej grupie pozytywną odpowiedź otrzymało zaledwie ok. 40% starających się. Również rok rozpoczęcia działalności miał istotny wpływ na to, czy firma otrzymała kredyt bankowy. Najczęściej kredyt otrzymywały przedsiębiorstwa założone między 2000 a 2004 rokiem – dwie trzecie z nich. W grupie podmiotów gospodarczych założonych przed 2000 rokiem było to ok. 50%, a najtrudniejszy dostęp do kredytów miały przedsiębiorstwa młode, założone po 2004 roku (38%) [5].

4. Wielkość i struktura nakładów inwestycyjnych podmiotów z kapitałem zagranicznym

Kryzys na rynkach finansowych i związane z nim ograniczenie dostępu do kredytów, niższe zyski i niepewność odnośnie do popytu spowodowały ograniczenie globalnych przepływów kapitału i zmiany ich kierunku. Według UNCTAD napływ ZIB do krajów wysoko rozwiniętych spadł w 2008 roku średnio o 30%. W 2007 roku wyniósł on 21%. Według MFW do krajów wschodzących napłynęło o 1 bln USD mniej niż rok wcześniej, co oznacza spadek udziału kapitału zagranicznego w PKB tych krajów z 7,7% w 2007 roku do 3% w 2008 roku. Wartość kapitału zainwestowanego w Polsce w latach 2003–2008 przez bezpośrednich inwestorów zagranicznych przedstawiono w tabeli 5.

Tabela 5
Napływ ZIB do Polski w latach 2003–2008

Wartość kapitału (w mln euro)	Lata					
	2003	2004	2005	2006	2007	2008
	4	10	8	16	18	12

Źródło: [8]

NBP przewiduje, że w 2009 roku zagraniczni przedsiębiorcy zainwestują 7–10 mld USD. W warunkach kryzysu na rynkach finansowych rośnie deficyt na rachunku obrotów bieżących, przy jednoczesnym spadku udziału ZIB w finansowaniu tego deficytu. W grudniu 2008 roku deficyt na rachunku obrotów bieżących wyniósł 5,4% PKB, na początku ubiegłego roku deficyt był pokrywany w 85% kapitałem ZIB, podczas gdy pod koniec roku zaledwie w 55% [Raport: PAN, 2009].

W 2007 roku nakłady na pozyskanie aktywów trwałych w Polsce poniosło 58,1% podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego (przed rokiem 57,7%). Wartość tych

nakładów wyniosła 75 128,2 mln zł i była o 13,7% większa niż w 2006 roku. Największe wydatki inwestycyjne poniosły przedsiębiorstwa zatrudniające powyżej dziewięciu pracowników (63 897,1 mln zł). Stanowiły one 85,05% ogółu nakładów inwestycyjnych. Znacznie mniejsze nakłady poniosły mikroprzedsiębiorstwa z udziałem kapitału zagranicznego (11 231,1 mln zł tj. 14,95% wszystkich wydatków) – (tab. 6).

Tabela 6

Wydatki inwestycyjne podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego w Polsce w latach 2006–2007

Wyszczególnienie	2006		2007	
	w mln zł	w %	w mln zł	w %
Nakłady ogółem	66 098,0	100,0	75 128,2	100,0
Przedsiębiorstwa zatrudniające do dziewięciu pracowników	10 185,0	15,4	11 231,1	14,95
Przedsiębiorstwa zatrudniające powyżej dziewięciu pracowników	55 913,0	84,6	63 897,1	85,05

Źródło: opracowanie własne na podstawie: [2], [3]

Podmioty z kapitałem zagranicznym inwestują w swój rozwój poprzez zwiększenie wydatków inwestycyjnych na zakup nowych środków trwałych. Wszystkie podmioty w 2007 roku na ten cel wydatkowały ponad 54,9 mld zł tj. o 15% więcej w stosunku do roku poprzedniego. W całym badanym okresie występuje tendencja wzrostowa nakładów inwestycyjnych. Największe wydatki na nowe środki trwałe odnotowano w grupie podmiotów zatrudniających powyżej 250 osób. Stanowiły one 61,9% nakładów jakie poniosły wszystkie spółki z kapitałem zagranicznym. W przypadku mikroprzedsiębiorstw wystąpił spadek nakładów o 11% w stosunku do roku poprzedniego (tab. 7).

Tabela 7

Nakłady inwestycyjne na nowe środki trwałe podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego w Polsce w latach 2001–2007 (w cenach bieżących)

Wyszczególnienie	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
w mld zł							
Wydatki ogółem	35,7	30,4	30,9	35,2	37,1	46,8	54,9
mikroprzedsiębiorstwa	3,2	2,9	2,9	4,4	4,2	7,2	6,4
małe przedsiębiorstwa	3,6	2,4	2,9	2,4	2,4	3,4	4,7
średnie przedsiębiorstwa	6,8	4,7	5,0	6,1	6,2	8,6	9,8
duże przedsiębiorstwa	22,1	20,4	20,1	22,3	24,3	27,6	34,0

Tabela 7 cd.

w %							
Wydatki ogółem	100	100	100	100	100	100	100
mikroprzedsiębiorstwa	9,0	9,5	9,4	12,5	11,2	15,4	11,8
małe przedsiębiorstwa	10,0	7,9	9,4	6,8	6,5	7,3	8,5
średnie przedsiębiorstwa	19,1	15,5	16,2	17,3	16,7	18,4	17,8
duże przedsiębiorstwa	61,9	67,1	65,0	63,4	65,6	58,9	61,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie: [2], [3]

Nakłady ponoszone przez podmioty z udziałem kapitału zagranicznego można także zaprezentować w podziale na sekcje PKD (tab. 8). W największym stopniu inwestowały podmioty prowadzące działalność w zakresie przetwórstwa przemysłowego. Ich udział w ogólnej kwocie wydatków inwestycyjnych poniesionych na środki trwale przez podmioty z udziałem kapitału zagranicznego wyniósł 50,8%. Natomiast udział podmiotów zajmujących się obsługą nieruchomości i firm – 14,5% oraz handlem i naprawami – 13,3%.

Tabela 8

Wydatki poniesione, w 2007 roku, na pozyskanie aktywów trwałych przez podmioty z udziałem kapitału zagranicznego w Polsce według PKD (w mln zł)

Wyszczególnienie	Liczba podmiotów	Wydatki inwestycyjne	
		ogółem	w tym na środki trwałe
Ogółem	10759	75128,2	54944,4
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	323	280,6	221,2
Przetwórstwo przemysłowe	3862	32172,3	27935,8
Budownictwo	516	2790,8	2374,7
Handel i naprawy	2781	9965,2	7323,4
Hotele i restauracje	180	494,5	393,6
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	562	7969,1	6746,3
Pośrednictwo finansowe	150	4432,7	1118,4
Obsługa nieruchomości i firm	2157	15831,0	7954,5

Tabela 8 cd.

Wyszczególnienie	Liczba podmiotów	Wydatki inwestycyjne	
		ogółem	w tym na środki trwałe
Edukacja	30	16,1	11,6
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	48	127,9	112,7
Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna i pozostała	150	1048,0	751,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie: [3]

5. Podsumowanie

Zmiany zachodzące w polityce gospodarczej wielu państw, a w szczególności USA i Unii Europejskiej, implikują również zmiany w funkcjonowaniu przedsiębiorstw na rynku polskim. Przedsiębiorcy, aby utrzymać odpowiednią pozycję konkurencyjną na rynku, zmuszeni są do inwestowania zarówno w nowoczesne technologie, jak i w wysoko wykwalifikowany kapitał ludzki.

Według Głównego Urzędu Statystycznego nakłady inwestycyjne ogółem, wszystkich przedsiębiorstw w Polsce, w pierwszych trzech kwartałach 2008 roku, wyniosły ponad 68 mln zł. Większość projektów inwestycyjnych miała charakter inwestycji w środki trwałe (99,8% poniesionych nakładów inwestycyjnych ogółem). W grupie małych podmiotów wydatki na inwestycje poniósł co ósmy przedsiębiorca, co stanowiło ok. 23% całości poniesionych nakładów.

Z analizy danych zaprezentowanych w niniejszym artykule wynikają następujące tezy:

1. Nakłady brutto na środki trwałe wzrosły w 2008 roku o 8,2%, jednak w drugiej połowie roku ze względu na pojawienie się oznak kryzysu odnotowano spowolnienie procesów inwestycyjnych.
2. W 2007 roku wartość nakładów inwestycyjnych wszystkich przedsiębiorstw w Polsce wyniosła 193 mld zł, co oznacza przyrost o ponad 20% w stosunku do roku poprzedniego.
3. W latach 2001–2007 udział wydatków na budynki i budowlę kształtował się na poziomie 53,3% ogółu nakładów.
4. Przedsiębiorstwa należące do sektora MSP w 2007 roku wydatkowały na inwestycje 68,9 mld zł.
5. Największe nakłady inwestycyjne na nowe i używane środki trwałe wśród przedsiębiorstw należących do sektora MSP odnotowano w przemyśle: 32%.

6. W 2008 roku najczęściej inwestowały przedsiębiorstwa świadczące usługi przewozowe, hotelarskie oraz budownictwo.
7. W latach 2005–2008 głównym źródłem finansowania inwestycji był kapitał własny.
8. W 2008 roku banki zaostryły kryteria przyznawania kredytów. Odmowną decyzję w sprawie kredytowania otrzymało ok. 50% ubiegających się przedsiębiorstw.
9. Dużą uwagę banki przywiązują do historii kredytowej, dlatego też najtrudniej było pozyskać kredyt firmom młodym.
10. Nakłady inwestycyjne podmiotów z kapitałem zagranicznym wyniosły w 2007 roku 75,1 mld zł.
11. Kryzys na rynkach finansowych spowodował w 2008 roku ograniczenie globalnych przepływów kapitału, co spowodowało zmniejszenie napływu ZIB do krajów Europy Środkowo-Wschodniej o 1 bln USD.

Reasumując, należy zaznaczyć, iż działalność inwestycyjna przedsiębiorstw jest głównym czynnikiem ich rozwoju. Kształtuje ich długookresową efektywność oraz podnosi wartość rynkową przedsiębiorstwa. Inwestycje w nowoczesne technologie, jakość oraz unikatowość wyrobów lub usług daje szansę budowania trudnej do imitacji, a więc trwałej przewagi nad konkurencją.

Literatura

- [1] Bryx M., Matkowski R., *Inwestycje w nieruchomości*, POLTEXT, Warszawa 2001.
- [2] *Działalność gospodarcza podmiotów z kapitałem zagranicznym w 2006 roku*, GUS, Warszawa 2007.
- [3] *Działalność gospodarcza podmiotów z kapitałem zagranicznym w 2007 roku*, GUS, Warszawa 2008.
- [4] *Gospodarka Polski – prognozy i opinie*, Instytut Nauk Ekonomicznych PAN, Warszawa 2009.
- [5] *Trendy rozwojowe sektora MSP w ocenie przedsiębiorców w drugiej połowie 2008 roku*, Ministerstwo Gospodarki, Departament Prognoz i Analiz, Nr 1/2009, Warszawa 2009.
- [6] *Polska 2007. Raport o stanie gospodarki*, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa 2007.
- [7] *Polska 2008. Raport o stanie gospodarki*, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa 2008.
- [8] *Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w latach 2007–2008*, PARP, Warszawa 2009.
- [9] *Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w latach 2006–2007*, PARP, Warszawa 2008.
- [10] Skowronek-Mielczarek A., Leszczyński Z., *Analiza działalności i rozwoju przedsiębiorstwa*, PWE, Warszawa 2008.